

Öğretim Elemanlarının Araştırma Görevlisi Kavramına İlişkin Metaforik Algıları *

Mikail Yalçın ¹, Elif Aydoğdu Özoğlu ², Ayşe Dönmez ³

Öz

Bu çalışmanın amacı; eğitim fakültelerinde görev yapmakta olan öğretim elemanlarının, üniversitelerde araştırma takımlarının bir üyesi olan araştırma görevlilerine ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya koymaktır. Nitel olarak tasarlanan bu çalışmada, bireyin bir fenomenle ilgili bilinçli bir deneyimini betimlemesine dayanan ve araştırmacının her katılımcının kendi öznel deneyimleriyle oluşturduğu yaşam dünyasına erişmeye çalıştığı fenomenolojik model kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda, araştırma görevlisi kavramına ilişkin öğretim elemanları tarafından üretilen metaforlar dokuz kavramsal kategoride toplanmıştır. Araştırma sonucunda, eğitim fakültesinde çalışan öğretim elemanlarının araştırma görevlisi kavramına hem olumlu hem de olumsuz anlamlar yüklediği ortaya çıkmıştır. Araştırma görevlileri akademik anlamda olgunlaşma gösteren, hocaları tarafından eğitilen, çalıştıkları kurumda akademik işlerin yanında evrak işleri, programların yapılması, notların duyurulması gibi verilen her işe zaman ayırmak zorunda kalan, bu nedenle kendi çalışmalarına gerekli ilgiyi gösteremeyen, akademik gelişmelerinde zorluklarla mücadele eden kişiler olarak algılanmaktadırlar.

Anahtar Kelimeler

Araştırma görevlisi
Eğitim fakültesi
Metafor
Yükseköğretim

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 12.02.2015
Kabul Tarihi: 27.01.2016
Elektronik Yayın Tarihi: 21.03.2016

DOI: 10.15390/EB.2016.4435

Giriş

Üniversiteler akademik araştırmalar yoluyla bilgi üreten ve ürettiği bilgiyi ürüne dönüştürmeye çalışan, bunun yanı sıra ülkenin ihtiyaç duyulan alanlarında insan kaynağını da yetiştiren kurumlardır. Gerek bilgi üretimi, gerekse ülkenin ihtiyaç duyduğu insan kaynağının yetiştirilmesinde üniversitelerdeki akademik personelin payı oldukça büyüktür. Türkiye’de üniversitelerde görev yapan 130.653 akademik personelin 40.939’unu (%31) oluşturan araştırma görevlileri öğretim elemanları içerisinde en büyük grubu oluşturmaktadır (ÖSYM, 2013). Grubun büyüklüğüyle birlikte mevzuatta yer alan bazı sorunlar ve uygulamada yaşanan aksaklıklar, üniversitelerin gelecekteki insan kaynağının temelini teşkil eden araştırma görevlileri ile ilgili birtakım problemlerin (iş tanımı belirsizliği, farklı kadro yapıları, senetler vb.) ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

* Bu çalışma 22. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayında sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Türkiye, mikailyalcin@gmail.com

² Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Türkiye, aydogduelf@gmail.com

³ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Türkiye, ayshe1905@gmail.com

2914 Sayılı Yüksek Öğretim Personel Kanunu (1983), üniversitelerde görev yapan öğretim elemanları kadrosunda yer alan araştırma görevlilerini öğretim yardımcıları sınıfına dâhil etmektedir. Araştırma görevlilerinin iş tanımları ise 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda (1981); "yükseköğretim kurumlarında yapılan araştırma, inceleme ve deneylerde yardımcı olan ve yetkili organlarca verilen ilgili diğer görevleri yapan öğretim yardımcıları" olarak belirlenmiştir. İlgili madde de yer alan "diğer görevler" ibaresi özellikle araştırma görevlileri tarafından görev tanımında belirsizlik yarattığı (Korkut, Muştan ve Yalçınkaya, 1999) için bir problem olarak görülmektedir. İş tanımındaki bu belirsizliğin yanı sıra; araştırma görevlisi istihdamında ÖYP, 50/d, 33/a gibi farklı kadro yapıları, görev tanımlamasında yaşanan belirsizliğin bir uzantısı olarak yetki ve sorumluluk alanlarındaki muğlaklık, iş güvencesi problemleri, görevlendirmeler, imzalanan senetler ve özlük haklarında yaşanan sıkıntılar temel problemler olarak görülmektedir (Acar, Nemutlu ve Gürhan, 2004; Cangür, 2004; Demir, 1999; Kahraman, 2010; Korkut vd., 1999; Özdem, 2002; Sancak, Küpeli ve Beyit, 2010; Yaya, 2011).

Türkiye'de araştırma görevlileri özelinde yapılan çalışmalar; araştırma görevlilerinin tükenmişlikleri (Özkan, 2012; Selçukoğlu, 2001), çalışma yaşamları (Özaslan, 2010; Yaya, 2011), iş doyumları (Cangür, 2004; Gülnar, 2007; Kılıç, 2002; Şahal, 2005; Uurlu, 2010) ve yaşadıkları sorunlar (Korkut vd., 1999; Özdem, 2002) üzerinde yoğunlaşmıştır. Bayar ve Bayar'ın (2012) çalışmasında ise araştırma görevlilerine yönelik algılar metaforlar yoluyla ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırma görevlileri, haklarının yasalarca etkili bir biçimde korunamaması ve çalışma yaşamında karar süreçlerine katılmamalarının çalışma yaşamı kalitelerini ciddi şekilde olumsuz etkilediğini düşünmektedirler (Özaslan, 2010). Diğer taraftan, kadrosunun bulunduğu üniversitede lisansüstü eğitime devam edemediği için başka bir üniversitede görevlendirilerek lisansüstü eğitime devam eden araştırma görevlilerinin yaşadıkları sorunlar da problemlerin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Özdem'in (2002) çalışmasında, görevlendirilerek başka bir üniversitede lisansüstü eğitime devam eden araştırma görevlilerinin sorunları; imzalanan senetler, ilgili üniversiteler arasında yaşanan iletişimsizlik, kalabalık odalar ve görevlendirme ile çalışan araştırma görevlilerine negatif anlamda farklı davranılması olarak belirlenmiştir. Çalışmalarda araştırma görevlilerinin iş tatminlerinin yüksek olmadığı (Uurlu, 2010) ortaya konurken, araştırma görevlerinin kendilerini 'köle' ya da 'mahkum' olarak tanımladıkları sonucuna da ulaşılmıştır (Akagündüz, 2012). Genel olarak yapılan araştırmalar araştırma görevlilerinin iş tanımları, rolleri, sorumlulukları ve statüleri konularında problemler olduğunu ve yaşanan bu sorunların, geleceğin öğretim üyelerinin yetiştirilmesinde ciddi sıkıntılar oluşturduğunu ortaya koymaktadır (Aytaç, Aytaç, Fırat, Keser ve Bayram, 2001; Brown-Wright, Dubick ve Newman, 1997; Demir, 1999; Korkut vd., 1999; Özaslan, 2010; Sancak vd., 2010; Sezgin, 2002; Yaya ve Atanur Başkan, 2012).

Araştırma görevlileriyle ilgili çalışma bulgularıyla da ortaya konan bu sorunların, araştırma görevlilerinin çalıştıkları bağlamdan bağımsız olması düşünülemez. İçerisinde bulunulan bağlamın ve bu bağlam içinde oluşan algıların ortaya çıkarılması, ilgili bağlamla alakalı kavramların sınırlarının çizilmesi ve bu kavramlara dair sorunların en temelde belirlenmesinde ve tanımlanmasında gereklidir. Kavramların insanların günlük hayatta olaylar ile ilgili deneyimleri sonucunda ürettikleri soyut tasarımlar olması nedeniyle, araştırma görevlisi kavramının insanların zihinlerinde nasıl anlamlandırıldığı da son derece önemlidir. Kavramlar üzerinde yaptıkları çalışmalarında Lakoff ve Johnson (2005, s. 155), deneyimlerimiz neticesinde ortaya çıkan kavramların kesin bir şekilde tanımlı olmaktan ziyade açık uçlu olduklarını, bizlere bu açık uçlu kavramların ek tanımlarını yapma ve uygulama alanlarını genişletme fırsatını ise metaforların sunduklarını ileri sürmektedirler. Meta: öte, aşırı ve pherein: taşımak, yüklemek sözcüklerinden oluşmuş "bir yerden başka bir yere götürmek" anlamına gelen (Levine, 2005) metafor terimi; metabolizma, metamorfoz ve metastazla aynı kökenden gelir; ancak metaforunda söz konusu olan değişim çok daha kalıcı, köklü ve önemlidir (Teoman, 2003). Türkçe'de mecaz, eğretileme, istiare, teşbih, benzetme gibi söz sanatlarıyla karşılanan metaforu Kövecses (2002), bir kavramsal ifadeyi başka bir kavramsal ifadeyle anlatmak olarak tanımlarken; Lakoff ve Johnson (2005) metaforun özünün bir şeyi başka bir şeye göre anlamak ve tecrübe etmek olduğunu vurgulamıştır.

Lakoff ve Johnson (2005, s. 184); benzerlikler üzerine temellendirilseler de metaforların sadece dilden türemediklerini, bir düşünce ve eylemin sonucu olduklarını vurgulamıştır. Metaforun esas fonksiyonu; önceden var olan izole edilmiş benzerlikleri, yeni benzerliklerin yaratılmasını ve daha fazlasını içerebilen bir tür tecrübenin kavrayışını sağlamaktır. Metaforlar, yüksek derecede soyut, karmaşık ya da kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada işe koşulabilecek güçlü zihinsel araçlardır (Yob, 2003) ve anlatımı kuvvetlendirmek, dili zenginleştirmek ve düşünceleri dilsel eylemlere en etkili bir biçimde dönüştürmek için kullanılırlar. Metafor kullanımı, genel olarak dünyayı kavramayı sağlayan bir düşünme biçimi ve bir görme biçimi anlamına gelir. Metafor; düşünme biçimi, dil ve bilim üzerinde olduğu kadar, kendimizi ifade etmemiz üzerinde de biçimlendirici bir etki yapar (Morgan, 1998, s. 14). Eylemler ve düşüncelerin zihinsel birer imge olmaktan çıkıp kavramsallaşmaları sürecinin yapıtaşları olarak içinde bulunulan ortam ve kültürün bir yansıması olan metaforlar, onları kullananların faaliyetlerini ve düşüncelerini ifade ederler.

Yeni anlamlar oluşturmak ve varsayımları açıklamak için son derece yararlı olan metaforlar aynı zamanda nitel araştırma geleneği içerisine dâhil edilebilecek, nitel veriler için de oldukça zengin kaynaklardır (Fennel, 1996). Metafor gerek eğitim örgütlerinde ve eğitim yönetimi alanında, gerekse eğitim ve okulla ilgili olarak araştırmalarda sıklıkla söz konusu edilen bir kavramdır. Yazın incelendiğinde metafor konusuna yönelik yapılan çalışmaların genel olarak üç kategori altında toplandığı görülmektedir:

1. Metaforların yapısına ve oluşumuna yönelik çalışmalar (Baake, 2003; Black, 2004; Kövecses, 2002; Knowless ve Moon, 2006; Lakoff ve Johnson, 2005; Morgan, 1998; Picken, 2007).
2. Metaforların herhangi bir konunun öğretiminde kullanılmasına yönelik çalışmalar (Arslan ve Bayrakçı, 2006; Botha, 2009; Guerrero ve Villamil, 2002; Oxford vd., 1998; Özçınar ve Tuncay, 2009).
3. Metaforların çeşitli zihinsel algıları ortaya çıkarmak için kullanılmasına yönelik çalışmalar (Aydoğdu, 2008; Botha, 2009; Cerit, 2008; Çelikten, 2006; Döş, 2010; Erginer, 2009; Erginer ve Erginer, 2009; Inbar, 1996; Oğuz, 2009; Saban, 2004, 2008, 2009; Semerci, 2007; Shaw, Barry ve Mahlios, 2008; Yalçın, 2011; Yalçın ve Erginer, 2012).

İnsanların dış dünyalarını algılamalarının sözel dışavurumları olan metaforlar, herhangi bir kişinin, herhangi bir kavramla ilgili algısını ortaya çıkarmak için kullanılacak en etkili yapılardır. Metaforların bu özelliği, araştırma görevlilerinin her türlü faaliyetleri sırasında sürekli etkileşim içerisinde oldukları öğretim elemanları tarafından nasıl algıladıklarının ortaya çıkarılmasında bir araç olarak kullanılabilmelerine imkân vermektedir. Hem kendi zihinlerinde, hem de diğer öğretim elemanlarının zihinlerinde nasıl konumlandıkları, algılandıkları ve anlamlandırıldıklarının ortaya konması, araştırma görevlilerinin seçilme ve yetiştirilme süreçleriyle birlikte çalışma yaşantılarında da muhtemel sorunların en temelde belirlenmesinde ve tanımlanmasında kullanılacak bulgular ortaya koyabilmesi açısından önemlidir. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı; eğitim fakültelerinde görev yapmakta olan öğretim elemanlarının, araştırma görevlilerine ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya koymaktır.

Yöntem

Araştırmanın yöntem kısmında; araştırma deseni, veri toplama aracı, çalışma grubu ve verilerin analizi bölümleri yer almaktadır.

Araştırma Deseni

Bu araştırma nitel olarak tasarlanmış ve fenomenoloji deseniyle ele alınmıştır. Fenomenoloji, bireyin bir fenomenle ilgili bilinçli bir deneyimini betimlemesini içerir. Araştırmacı her katılımcının kendi öznel deneyimleriyle oluşturduğu yaşam dünyasına erişmek için çalışır. Fenomenoloji, insanların bireysel olarak ya da grupla yaşadıkları deneyimleri nasıl anlamlandırdıklarını, algıladıklarını ve zihinlerine nasıl transfer ettiklerini, bir fenomeni nasıl algıladıklarını, tarif ettiklerini, nasıl hatırladıklarını, değerlendirdiklerini ve diğer insanlara nasıl bir dil kullanarak aktardıklarını araştırır (Patton, 2001). Fenomenoloji insanların kendi yaşam dünyalarının bilinçli deneyimi; yani gündelik hayat ve sosyal eylemdir. Fenomenolojik yaklaşım; etkili, duygusal ve yoğun insan deneyimlerini çalışmak için oldukça uygundur (Merriam, 2013). Bu araştırmada da ele alınan fenomen ise üniversitelerde görev yapan araştırma görevlileridir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan elektronik veri toplama aracı iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde katılımcıların demografik özelliklerini ortaya çıkarmaya dönük sorular yer almıştır. İkinci bölümde ise katılımcıların araştırma görevlisi kavramına yönelik ürettikleri metaforları ortaya çıkarmak için, "Araştırma görevlisi.....benzer; çünkü....." gibi yarı yapılandırılmış bir cümlelerin tamamlanması istenmiştir. Katılımcılardan yarı yapılandırılmış cümle tamamlarken açıklama yapmalarının istenmesinin nedeni, kullanılan metaforun tek başına betimleme yapmak için çoğunlukla yeterli olmaması, üretilen metaforların ne amaçla üretildiğinin bilinmesinin ve yapılan benzetmeler için geçerli bir sebep üretmelerinin istenmesidir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcılarını, kendilerine elektronik posta yoluyla veri toplama aracı gönderilen ve bu aracı dolduran 464 eğitim fakültesi öğretim elemanı oluşturmaktadır. Veriler 2013 yılında, elektronik posta adresine erişilebilen tüm Türkiye'deki eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarından toplanmıştır. Çalışmaya katılan öğretim elemanlarının %54'ü erkek (n=251) ve %46'sı kadındır (n=213). Araştırma kapsamında araştırmacılar tarafından oluşturulan elektronik veri toplama aracı 5321 eğitim fakültesi öğretim elemanına gönderilmiş, 478 elektronik postanın gönderiminde çeşitli nedenlerle sorun yaşanmıştır. Yaklaşık 3 ay süren ve ara hatırlatma mesajı yollanan veri toplama sürecinin sonunda toplamda 464 öğretim elemanından yanıt gelmiştir. Öğretim elemanlarının elektronik posta adreslerine eğitim fakültelerinin web sayfalarından erişilmiştir. Çalışma grubuna ait bilgiler Tablo 1 ve Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğretim Elemanlarının Unvana Göre Dağılımı

Unvan	n	%
Araştırma Görevlisi	204	43.97
Araştırma Görevlisi Doktor	22	4.74
Öğretim Görevlisi	35	7.54
Okutman	4	0.86
Yardımcı Doçent	133	28.66
Doçent	41	8.84
Profesör	15	3.23
Diğer	10	2.16

Tablo 2. Öğretim Elemanlarının Bölümlere Göre Dağılımı

Bölüm	n	%
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü	29	6.25
Eğitim Bilimleri Bölümü	145	31.25
İlköğretim Bölümü	150	32.33
Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü	8	1.72
Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Bölümü	28	6.03
Özel Eğitim Bölümü	12	2.59
Türkçe Eğitimi Bölümü	27	5.82
Yabancı Diller Eğitimi Bölümü	27	5.82
İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi Bölümü	11	2.37
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü	16	3.45
Diğer	11	2.37

Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiş ve kategorik analiz teknikleri kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarının ürettikleri metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması süreci altı aşamada gerçekleştirilmiştir. Bunlar: (1) adlandırma aşaması, (2) eleme aşaması, (3) tekrar derleme aşaması, (4) kategori geliştirme aşaması, (5) geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması aşaması ve (6) elde edilen metaforların frekanslarının hesaplanması aşamalarıdır.

Adlandırma aşamasında, katılımcılar tarafından araştırma görevlisi kavramıyla ilgili üretilen bütün metaforlar alfabetik olarak listelenmiştir. Bu aşamada belli bir metaforun belirgin bir şekilde dile getirilip getirilmediğine bakılmış, metafor olarak sayılmayacak kavramlar listeden çıkarılmıştır. Yine bu aşamada bazı katılımcıların birden fazla metafor ürettikleri, bazılarının ise hiç metafor üretmedikleri gözlenmiştir. Eleme aşamasında katılımcıların ürettikleri metaforlar tekrar gözden geçirilerek, her metafor imgesinin kullanım amacına bakılmıştır. Kullanılan metaforla kullanım amacı arasında tutarlı bir ilişki bulunmayan metaforlar listeden çıkartılmıştır. Tekrar derleme aşamasında; oluşturulan kriterlere uymayan metaforların ayıklanmasından sonra elde edilen geçerli metaforlar tekrar alfabetik sıraya göre dizilmiştir. Ayrıca katılımcı ifadelerinden, her metafor için gerekçeleriyle birlikte o metaforu en iyi temsil ettiği düşünülen örnek metafor listeleri oluşturulmuştur. Kategori geliştirme aşamasında, katılımcıların araştırma görevlisi kavramı açıklamak için ürettikleri metaforlar ortak özellikleri açısından incelenerek ilgili kategoriler oluşturulmuştur. Ayrıca kullanılan metaforlar kavramsal kategoriler altında sunulurken katılımcıların kendi ifadelerinden alıntılar yapılmıştır. Geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması için veri analizi süreci ayrıntılı olarak açıklanmış, verilerin analizinde ve yorumlanmasında katılımcıların kendi ifadelerine doğrudan yer verilmiş ve üretilen metaforların tamamına bulgular kısmında yer verilerek gerekli açıklamalar yapılmıştır. Geçerlik için bir diğer önemli etken ise ilgili araştırmalar arası tutarlılıktır (Ratcliff, 1995). Bu nedenle alanyazın incelenmiş ve yapılan benzer araştırmalarda, benzer ya da farklılaşan bulgular aranmıştır.

Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği aşağıdaki uyuşum yüzdesi kullanılmıştır.

$$\text{Güvenirlik} = (\text{Görüş Birliği}) / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı})$$

Bu formül kullanılırken araştırmacıların, öğretim elemanlarının ifadeleri için aynı kodu kullandıkları durumlar görüş birliği, farklı kodu kullandıkları durumlar ise görüş ayrılığı olarak kabul edilmiştir. Daha sonra, araştırmacıların yaptığı kodlamalar karşılaştırılmıştır. Yapılan hesaplamalar sonucunda araştırmada uyuşum yüzdesi .89 olarak hesaplanmıştır. Bu işlem sonucunda elde edilen uyuşum yüzdesinin %70'in üzerinde çıkması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Elde edilen metaforların frekanslarının hesaplanması aşamasında ise her bir kategorideki metafor sayısı ve bu metaforların frekansları hesaplanmıştır.

Bulgular

Araştırma görevlisi kavramının nasıl algılandığını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, eğitim fakültelerinde çalışan öğretim elemanları 163 metafor üretmişlerdir. Bu bağlamda elde edilen metaforlar 9 kavramsal kategoride toplanmıştır. Bu kavramsal kategoriler; yetişen/olgunlaşan bir varlık, şekillendirilen bir varlık, joker elemanı olan bir varlık, sömürülen/itaat eden bir varlık, olumsuz/belirsiz bir varlık, sorgulayan/düşünen bir varlık, çalışkan bir varlık, mücadeleci/dayanıklı bir varlık, değişken/durumsal bir varlık olarak araştırma görevlisi kategorileridir. Tablo 3'te üretilen metaforlara ilişkin elde edilen kavramsal kategoriler yer almaktadır. Sömürülen/itaat eden bir varlık olarak araştırma görevlisi, olumsuz/belirsiz bir varlık olarak araştırma görevlisi, joker elemanı olan bir varlık olarak araştırma görevlisi kategorilerinde 92 metafor üretilmiş olmakla birlikte, bu kategorilerde üretilen metaforlar toplamda üretilen metaforların yaklaşık yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Sömürülen/itaat eden bir varlık olarak araştırma görevlisi kategorisinde üretilen köle (f=26) metaforu ise katılımcılar tarafından en çok ifade edilen metafor olmuştur.

Tablo 3. Kavramsal Kategoriler, Üretilen Metafor Sayısı ve Üreten Kişi Sayısı

Kavramsal kategoriler	Metafor sayısı	f
Yetişen/olgunlaşan bir varlık olarak araştırma görevlisi	22	84
Şekillendirilen bir varlık olarak araştırma görevlisi	9	11
Joker elemanı olan bir varlık olarak araştırma görevlisi	33	79
Sömürülen/itaat eden bir varlık olarak araştırma görevlisi	30	155
Olumsuz/belirsiz bir varlık olarak araştırma görevlisi	29	33
Sorgulayan/düşünen bir varlık olarak araştırma görevlisi	12	20
Çalışkan bir varlık olarak araştırma görevlisi	6	27
Mücadeleci/dayanıklı bir varlık olarak araştırma görevlisi	15	15
Değişken/durumsal bir varlık olarak araştırma görevlisi	7	7
Toplam	163	431

Yetişen/Olgunlaşan Bir Varlık Olarak Araştırma Görevlisi

Yetişen/olgunlaşan bir varlık olarak araştırma görevlisi kategorisinde 84 katılımcı tarafından toplam 22 metafor üretilmiştir. Bu kategoride üretilen metaforlar ve belirtilme sıklıkları; çırak (f=14), öğrenci (f=14), tohum (f=12), fidan (f=11), çocuk (f=9), öğretim elemanı (f=5), makale (f=2), tırtıl (f=2), nehir (f=2), çiftçi (f=1), duman (f=1), sporcu (f=1), sürahi (f=1), bilimsel hazırlık (f=1), kraliçe arı (f=1), astronot (f=1), göçmen bir kuş (f=1), sandal (f=1), koyun (f=1), aşçı (f=1), gökdelen (f=1), başlangıç noktası (f=1) şeklindedir. Görüldüğü gibi yetişen/olgunlaşan bir varlık olarak araştırma görevlisi kategorisinde katılımcılar en çok 'çırak', 'öğrenci', 'tohum', 'fidan' ve 'çocuk' metaforlarını üretmişlerdir. Bu kategoride bulunan metaforlara ilişkin katılımcı ifadelerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

"Çırağa benzer; çünkü ahilik teşkilatıdır, bir nevi üniversiteler ve çıraklar ustaları tarafından yetiştirilir." (K312)

"Astronota benzer; çünkü kendini sürekli geliştirmesi ve dünyaya çok daha dışarıdan bakması gerekir." (K206)

"Bir fidana benzer çünkü onun yetiştirilmesi emek ister özen ister. O senin geleceğindir. Onun için onu çok önemsemem ve özenle yetiştirmen gerekir ki gözün arkada gitmesin!" (K453)

"Toprağa atılmış tohuma benzer, akademiye geçecek her günü ileriki hayatındaki varlığını ve gücünü belirleyecek değişkenler ile doludur" (K407)

Bu kategoride yer alan metaforlar incelendiğinde araştırma görevlilerinin hem kendileri hem de diğer meslektaşları tarafından sürekli bir mesleki gelişim süreci içinde görüldüğü ve olgunluk aşamasına kadar birçok ön aşamadan geçmeleri gerektiği yönünde bir algının ortaya çıktığı söylenebilir. Yukarıdaki metaforik anlatımlardan araştırma görevlilerinin, akademik hayatın geleceğini oluşturan temel taşlardan biri olarak kabul edildiği ve sağlam temeller üzerinde ve dikkatli adımlarla yetiştirilmelerinin gerekliliğine vurgu yapıldığı anlaşılmaktadır.

Şekillendirilen Bir Varlık Olarak Araştırma Görevlisi

Şekillendirilen bir varlık olarak araştırma görevlisi kategorisinde 11 katılımcı tarafından toplamda 9 metafor üretilmiştir. Bu kategoride üretilen metaforlar ve belirtilme sıklıkları; toprak (f=2), maden (f=2), piyon (f=1), bilgisayar programı (f=1), gemi (f=1), tahta (f=1), evlat (f=1), oyun hamuru (f=1), yaş ağaç (f=1) şeklindedir. Bu kategoride bulunan metaforlara ilişkin katılımcı ifadelerinden bazılarına aşağıda yer verilmiştir:

“Madene benzer. İşlersen kazanırsın.” (K101)

“Oyun hamuruna benzer çünkü her gelen ona kendi işine yarayacak başka bir şekil vermek ister.” (K269)

“Bilgisayar programına benzer. Çünkü hocası veya beraber çalıştığı kimse (danışmanı) hangi programı yüklerseniz ona göre çalışır.” (K166)

Bu kategoride yer alan metaforik anlatımların, araştırma görevlisinin kendisini geri planda bırakırken, akademik camia içerisinde etkileşim içinde olduğu diğer kişiler tarafından belirlenen yön ve doğrultuda gelişimini ön plana çıkarttığı söylenebilir.

Joker Eleman Olan Bir Varlık Olarak Araştırma Görevlisi

Joker eleman olan bir varlık olarak araştırma görevlisi kategorisinde 79 katılımcı tarafından toplamda 33 metafor üretilmiştir. Bu kategoride üretilen metaforlar ve belirtilme sıklıkları; joker eleman (f=17), ne iş olsa yaparım (f=8), isveç çakısı (f=7), aspirin (f=5), yardımcı (f=5), ara eleman (f=4), kahya (f=2), ingiliz anahtarı (f=2), stepne (f=2), süper kahraman (f=2), elbise yaması (f=2), ağır işçi (f=2), yedi kocalı hürmüz (f=1), ev hanımı (f=1), sihirli değnek (f=1), çok amaçlı spor salonu (f=1), programlanmış bir makine (f=1), ahtapot (f=1), iksir (f=1), bukelamun (f=1), cin (f=1), lokomotif (f=1), hızır (f=1), işlemci (f=1), anne (f=1), dolgu malzemesi (f=1), iş makinası (f=1), okey (f=1), yol yardımı (f=1), acil sağlık hizmeti (f=1), yardımcı oyuncu (f=1), yardımcı antrenör (f=1), destek kuvvet (f=1) şeklindedir. Bu kategoride yer alan metaforların olumlu yönde bir algıyı öne çıkaran metaforlardan oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforlara ilişkin katılımcı ifadelerinden bazılarına aşağıda yer verilmiştir:

“Ordudaki destek kuvvetlerine benzer; çünkü öğretimle ilgili işlerde ne zaman desteğe ihtiyaç duyulsa asistan arkadaşlar yardımcı olurlar.” (K318)

“Çakı gibidir. Birçok işi (memurluk, araştırma, derse girme, ders programları) aynı anda yapabilir.” (K353)

“Aspirine benzer; çünkü her derde devadır. Akademik çalışma yapar, derse-uygulamaya girer, ödev takip eder, sınav yapar, verilen her görevi de yapar. Bunun yanı sıra hastalanmaz, rapor almaz, acıkmaz, yorulmaz, vs.” (K300)

“Okey'e benzer, çünkü eksik taşın yerine ihtiyaç duyduğün her yerde kullanırsın.” (K360)

“Araştırma görevlisi dolgu malzemesine(alçı) benzer; çünkü onunla her boşluğu doldurabilirsin.” (K342)

Bu kategoride yer alan metaforlar, öğretim elemanlarının araştırma görevliliğine yönelik olumlu bir algıya sahip olduklarını göstermektedir. Araştırma görevlileri, meslektaşlarına yardımcı olan, mümkün olan konularda desteklerini esirgemeyen, verilen çeşitli görevleri başarılı şekillerde yerine getiren bireyler olarak algılanmaktadır.

Sömürülen/İtaat Eden Bir Varlık Olarak Araştırma Görevlisi

Sömürülen/itaat eden bir varlık olarak araştırma görevlisi kategorisinde 155 katılımcı tarafından toplamda 39 metafor üretilmiştir. Bu kategoride üretilen metaforlar ve belirtilme sıklıkları; köle (f=26), amele (f=19), hizmetkâr (f=15), asker (f=14), sekreter (f=11), emir eri (f=4), hamal (f=16), robot (f=4), ofis boy (f=3), eşek (f=3), işçi arı (f=3), köpek (f=3), bina temeli (f=3), memur (f=3), garson (f=2), ayak işlerine bakan kişi (f=2), çimen (f=2), şoför (f=1), sessizlik (f=1), maşa (f=1), ezik bir lider (f=1), yolunacak bir kaz (f=1), bekçi (f=1), şamar oğlanı (f=1), kimlik bunalımı yaşayan bir ergen (f=1), farklı meyve veren ağaç (f=1), itaat eden çocuk (f=1), sıfır (f=1), kumanda (f=1), ortanca çocuk (f=1), kurban (f=1), körelmiş kurşun kalem (f=1), pil (f=1), mum (f=1), en büyük icat (f=1), tavşan (f=1), merdiven basamağı (f=1), kapıcı (f=1), sır küpü (f=1) şeklindedir. Bu kategoride bulunan metaforlara ilişkin katılımcı ifadelerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

“Hamala benzer çünkü ne yüklersen götürür, bölümün görevlerini taşır, her türlü işe koşturur, işler arasında ayırım yapmaz, bazen ona götüremeyeceği kadar yük yüklenebilir.” (K46)

“Ameleye benzer çünkü hiçbir hocanın yapmak istemediği angarya işleri onlara az bir ücret karşılığı yaptırırlar.” (K181)

“Kesinlikle sekretere benzer; çünkü işimiz bir şeyleri araştırmakla görevli olmak değil sadece kâğıt ve evrak işlerini yoluna koymak... ve memur zihniyetinde ehlileştirilmek...” (K261)

“Araştırma görevlisi eşeğe benzer; çünkü fakültenin bütün yükü üzerindedir.” (K3)

“Köle gibidir; çünkü mevcut şartlar dâhilinde kendisine verilen göreve karşı çıkamamaktadır.” (K87)

“Ere benzer çünkü okulun en alt statüsünde bulunur, bölümün tüm ayak işlerini yapar, herkesin dediğini tamam deyip uymak zorunda kalır.” (K354)

“Pile benzer; çünkü doktorasını tamamlayınca kadar çoğu defa enerjisini başkaları için tüketir, bu arada kendi de biter.” (K399)

“Muma benzer...yandıkça tükenir.” (K441)

Sömürülen/itaat eden bir varlık olarak araştırma görevlisi kategorisinde yer alan metaforlar, katılımcıların araştırma görevlisi kavramına ilişkin sahip oldukları negatif algıları ortaya koyan metaforlardır. Araştırma görevlilerinin akademik gelişime yönelik olmayan ve angarya olarak görülen birçok işi yapmak zorunda bırakıldıkları, hiyerarşik bir zincirin en alt kısmında kalmaları dolayısıyla çok fazla söz haklarının olmadıkları, taşıyabileceklerinden fazla yükün altına sokuldukları ve tükenmişlik yaşadıkları belirtilmiştir. Söz konusu bu olumsuz bakış açısında araştırma görevliliğine yönelik mesleki tanımın belirsizliğinin etkisi olabilir.

Olumsuz/Belirsiz Bir Varlık Olarak Araştırma Görevlisi

Olumsuz/belirsiz bir varlık olarak araştırma görevlisi kategorisinde 33 katılımcı tarafından toplamda 29 metafor üretilmiştir. Bu kategoride üretilen metaforlar ve belirtilme sıklıkları; banka memuru (f=3), devekuşu (f=2), civciv (f=2), boş teneke (f=1), emekli (f=1), yarasa (f=1), manken (f=1), ara katta kalmış kişi (f=1), çalışmaya istekli olmayan biri (f=1), saatli bomba (f=1), tanımlanamamış bir cisim (f=1), bayramlık kıyafet (f=1), garfield (f=1), megaloman (f=1), iş yapıyor görüntüsü veren hademe (f=1), tren bekleyen kişi (f=1), hiçbirşey (f=1), loş bir yolda yürümek (f=1), aşk (f=1), titanik (f=1), tembel (f=1), kalabalıkta bir şey aramak (f=1), iki cami arasında kalmış cemaat (f=1), motor (f=1), denizaltı (f=1), zayıf halka (f=1), tuvalet fırçası (f=1), ezilen karınca (f=1), prens (f=1) şeklindedir. Bu kategoride bulunan metaforlara ilişkin katılımcı ifadelerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

“Aşka benzer, mutlu aşk olmadığı gibi mutlu araştırma görevlisi de yoktur.” (K351)

“Günümüz araştırma görevlisi hiç bir şeye benzemiyor. Ne saygı ne hürmet ne vefa var. Onlar her şeyi bilir. Havalardan geçilmiyor. Öğrenmek sorumluluk almak değil tek dertleri maaş alıp iş yapmadan oturmak.” (K313)

“Prese benzer; çünkü derse girmiyor, sadece akademik çalışma yapıyor.” (K143)

“Bayramlık kıyafete benzer; çünkü yılda iki kere, öğrencilerin ders kayıtlarında danışmanlık yaparak ve sınavlarda gözetmenlik yaparak işe yarar.” (K127)

Bu kategoride yer alan metaforlar ise öğretim elemanlarının, araştırma görevliliğine yönelik olumsuz bir algıya sahip olduklarını göstermektedir. Bu kısımda üretilen metaforlar, araştırma görevlilerin işten kaçtıkları ya da mesleğine yönelik adanmışlığa sahip olmadıkları yönünde bir algının varlığına işaret etmektedirler.

Sorgulayan/Düşünen Bir Varlık Olarak Araştırma Görevlisi

Sorgulayan/düşünen bir varlık olarak araştırma görevlisi kategorisinde 20 katılımcı tarafından toplamda 12 metafor üretilmiştir. Bu kategoride üretilen metaforlar ve belirtilme sıklıkları; bilim adamı (f=5), araştırmacı (f=4), gezgin (f=2), soru işareti (f=1), hindi (f=1), mürid (f=1), radar (f=1), kaplan (f=1), otogar (f=1), sorun çözücü (f=1), kâşif (f=1), çok bilinmeyenli bir denklem (f=1) şeklindedir. Bu kategoride bulunan metaforlara ilişkin katılımcı ifadelerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

“Araştırma görevlisi soru işaretine benzer; çünkü akademisyenlik hayatının başlangıcında olan bu birey, ömrünün sonuna kadar bitmeyecek olan bir sorgulama uğraşına girer.” (K20)

“Otogara benzer çünkü gelen ve giden bilginin haddi hesabı yoktur.” (K273)

“Kâşife benzer; çünkü keşfedilmeyen yerleri keşfetmek için meraklı, keşfedilmişleri doğru görmek için objektif, bilgi almak için tüm güzel yıllarını sevdiği insanlardan uzak geçirecek kadar fedakâr, farklı gemilerde kaptan ve tayfa olabilecek kadar da özverilidir.” (K412)

Bu kategoride yer alan metaforlar, araştırma görevlilerinin bir bilim insanının sahip olması beklenen temel becerilerden merak etme, algılama, düşünme, eleştirel bakma, değerlendirme gibi becerilerini ön plana çıkartmaktadır.

Çalışkan Bir Varlık Olarak Araştırma Görevlisi

Çalışkan bir varlık olarak araştırma görevlisi kategorisinde 27 katılımcı tarafından toplamda 6 metafor üretilmiştir. Bu kategoride üretilen metaforlar ve belirtilme sıklıkları; karınca (f=11), arı (f=10), çalışkan insan (f=3), dişli çark (f=1), doping (f=1), makine (f=1) şeklindedir. Bu kategoride bulunan metaforlara ilişkin katılımcı ifadelerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

“Araştırma görevlisi karıncaya benzer. Çünkü hiç durmadan çalışması, koşturması ve yetiştirmesi gereken işleri bulunmaktadır.” (K298)

“İşçi arıya benzer. Çünkü işi daima çalışmak ve verilen görevleri yapmaktır.” (K48)

Mücadeleci/Dayanıklı Bir Varlık Olarak Araştırma Görevlisi

Mücadeleci/dayanıklı bir varlık olarak araştırma görevlisi kategorisinde 15 katılımcı tarafından toplamda 15 metafor üretilmiştir. Bu kategoride üretilen metaforlar ve belirtilme sıklıkları; zorlu bir yolda yürümek (f=1), merdiven (f=1), yüzücü (f=1), yokuş (f=1), kaplumbağa (f=1), engeli bitmeyen bir bilgisayar oyunu (f=1), dağcı (f=1), deve (f=1), koşucu (f=1), su (f=1), yorgun insan (f=1), plüton (f=1), emekçi (f=1), sabır taşı (f=1), hacıyatmaz (f=1) şeklindedir. Üretilen her metafor 1 katılımcı tarafından belirtildiği için her bir metafor bu kategoride üretilen metaforların %6.6'sını oluşturmaktadır. Bu kategoride bulunan metaforlara ilişkin katılımcı ifadelerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

“Araştırma görevlisi yokuşa benzer; çünkü önce zorluklarla karşılaşır, çabalar, yorulursun. Fakat daha sonra rampanın sonunda düzlüğe çıkar gibi rahata erersin.” (K140)

“Engeli bitmeyen bilgisayar oyunu, çünkü her ne kadar işim bitti deseniz de yeni işler yeni sıkıntılar sizi bekler.” (K142)

“Bir dağcıya benzer çünkü zirveye ulaşabilmek için inatla azimle ve sabırla çalışması gerek...” (K175)

Araştırma görevlilerinin çalışkan ve mücadeleci bir varlık olarak algılanması, akademik yaşamın çeşitli zorluklarına vurgu yapmakta ve bu zorluklarla yılmadan mücadele etmenin ve sürekli çalışmanın önemini ortaya koymaktadır.

Değişken/Durumsal Bir Varlık Olarak Araştırma Görevlisi

Değişken/durumsal bir varlık olarak araştırma görevlisi kategorisinde 7 katılımcı tarafından toplamda 7 metafor üretilmiştir. Bu kategoride üretilen metaforlar ve belirtilme sıklıkları; ayna (f=1), ağaç (f=1), kedi (f=1), bulut (f=1), deniz (f=1), baht (f=1), iç güveysinden hallice kişi (f=1) şeklindedir. Bu kategoride bulunan metaforlara ilişkin katılımcı ifadelerinden bazılarına aşağıda yer verilmiştir:

“Atmosferdeki bulutlara benzer, çünkü bulut, yani kadro türüne göre, bölümdeki hocaları ile ilişkisine, öğrencilerin yaklaşımına, fakültenin yaklaşımına göre çalışma disiplini, başarısı, yaptığı işler ve kalitesi değişebilir.” (K288)

“Araştırma görevlisi denize benzer; çünkü zaman zaman turkuaz, parlak görünür zaman zaman bulanır, gece olunca şehrin ışıklarını kırarak şehre güzellik katar. Biz de zaman zaman iş yükümüz sebebiyle yıpranabiliyoruz. Ancak asıl amacımız berrak ve özel.” (K304)

Araştırma görevlilerinin içinde buldukları bağlamın, kendilerinin ve meslektaşlarının mesleklerine yönelik algılarında etkili olduğu görülmektedir. Nitekim ilgili metaforlar bir araştırma görevlisinin doğru yer, zaman ve kişilerle çalışmasının onun mesleki kazanımlarını artırırken tam tersi bir durumun ise mesleğine zarar verebileceğini ortaya koymaktadır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada, araştırma görevlisi kavramının Türkiye’deki eğitim fakültelerinde çalışan öğretim elemanları tarafından nasıl algılandığı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Öğretim elemanlarının araştırma görevlisi algıları metaforlar aracılığıyla incelenmiştir. Metaforlar, yüksek derecede soyut, karmaşık ya da kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada işe koşulabilecek güçlü zihinsel araçlardır (Yob, 2003) ve anlatımı kuvvetlendirmek, dili zenginleştirmek ve düşünceleri dilsel eylemlere en etkili bir biçimde dönüştürmek için kullanılırlar (Palmquist, 2001). Bu bağlamda elde edilen metaforlar, dokuz kavramsal kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler; yetişen/olgunlaşan bir varlık, şekillendirilen bir varlık, joker elemanı olan bir varlık, sömürülen/itaat eden bir varlık, olumsuz/belirsiz bir varlık, sorgulayan/düşünen bir varlık, çalışkan bir varlık, mücadeleci/dayanıklı bir varlık, değişken/durumsal bir varlık olarak araştırma görevlisi kategorileridir. Bu kategoriler ışığında araştırma görevlilerine yönelik hem olumlu hem de olumsuz bir algının olduğu görülmektedir. Araştırma görevlileri genellikle zaman içinde akademik anlamda olgunlaşan, hocalar tarafından belirli yönde eğitilen, çalıştıkları kurumda birçok işe koşan ancak akademik işleri yanında evrak işleri, ders programlarının yapılması, notların duyurulması, öğretim üyelerinin özel işlerinin yapılması gibi işlere çokça zaman ayırmak zorunda kalan, bu nedenle kendi çalışmalarına zaman ayıramayan ve akademik gelişim sürecinde birçok zorlukla mücadele etmek zorunda kalan kişiler olarak algılanmaktadır. Bunun yanı sıra araştırma görevlilerinin hocalara ve fakültedeki işlere yardımcı oldukları, sürekli bilgiye ulaşmaya çabaladıkları, çalışkan oldukları, eğer çevrelerinde olumlu bir ortam varsa iyi yönde gelişim gösterebildikleri belirtilmiştir. Ayrıca araştırma görevlileriyle ilgili hiçbir işe yaramadığı, saygı ve hürmet bilmediği, maaşını alıp sorumluluk almadığı gibi olumsuz algıların olduğu da görülmektedir. Ancak çalışmanın verilerinin elde edildiği grubun %40’ının araştırma görevlisi olarak görev yapan öğretim elemanlarından oluştuğu gerçeği de bu sonuçlar değerlendirilirken göz ardı edilmemelidir.

Yılmaz, Yılmaz ve Göçen (2015) tarafından ortaya konulan ve öğretmen adaylarının “araştırma görevlisi” kavramına ilişkin algılarının, metaforlar aracılığıyla belirlendiği çalışmada; “öğrenci”, “öğretmen”, “işçi”, “araştırmacı”, “hamal”, “karınca”, “köle”, “arı” gibi metaforlar ön plana çıkmıştır. Bayar ve Bayar’ın (2012) yaptığı çalışmada, araştırma görevlisine yönelik üretilen ‘köle’ ve ‘karınca’ metaforları en sık tekrarlanan metaforlar olarak ortaya çıkmıştır. Acar ve diğerleri (2004) tarafından yapılan çalışmada ise araştırma görevlilerinin büyük kısmının (%54.3), kendilerini sürekli ders çalışan ve verilen ödevleri yapan bir öğrenci gibi hissettikleri saptanmıştır. Bu çalışmada üretilen

metaforlar dikkate alındığında köle (f=26) metaforunun katılımcılar tarafından en sık ifade edilen metafor olduğu ve araştırma görevlisine ait algılarda da itaat eden bir varlık algısının oldukça baskın olduğu sonucunun ilgili araştırmanın bulgularıyla örtüştüğü; ancak araştırma görevlisinin çalışkanlığına yönelik algı konusunda az önce değinilen çalışma bulgularıyla benzerlik olmadığı görülmektedir. Bu çalışmada, araştırma görevlisinin çalışkanlığına yönelik algının diğer kategorilere göre daha arka planda olduğu bulgusu elde edilmiştir. Bu durumun çalışma grubuna katılan kişilerin akademik unvanlarının farklılığından kaynaklanma ihtimali yüksektir.

Sancak ve diğerleri (2010), araştırma görevliliği tanımının muğlak oluşunun yöneticiler tarafından istenildiği gibi yorumlanmasına ve kadroların yetersiz ve adaletsiz dağıtılmasının da sıkıntı yarattığına değinmişlerdir. Bayar ve Bayar'ın (2012) çalışmasında, üniversite öğrencileri ve akademisyenlerin, araştırma görevliliğinin bilgi verici ve yardımcı olma özelliklerini olumlu olarak; iş temposunun yoğunluğu ve angarya iş yapmak durumunda kalmalarını olumsuz olarak algıladıkları ortaya çıkmıştır. Olumsuz metaforların büyük kısmının iş tanımlarının net olmaması üzerine yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde Doğan (2013), yeni kurulan üniversitelerin sorunlarıyla ilgili yaptığı çalışmada, öğretim üyelerine göre araştırma görevliliği tanımının açık olmamasının araştırma görevlilerinin her türlü işi yapabileceği imajını verdiği ve sonuç olarak bu durumun onların akademik çalışmalarını olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Korkut ve diğerlerinin (1999) yaptığı çalışmada da araştırma görevlilerinin büyük çoğunluğunun (%92,5), görevleriyle ilgili tanımlarda, yetki ve sorumluluklarda netlik olmayışı ve karmaşanın yaşandığı görüşüne katıldıkları ortaya çıkmıştır. Ayrıca mevzuatta belirtilen işlerin dışında farklı işler yapanların oranı da %40 civarında bulunmuştur. Bu çalışmada da iş tanımında yer alan esnekliğin araştırma görevlilerinin sırtına birçok yük yüklediği ve bir joker elemanı olarak her durum ve koşulda işe koşuldukları ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra benzer sebeplerle, danışmanları ve diğer hocaların verdikleri emirlerin tümünü yerine getirmek zorunda oldukları yönünde görüşler belirtilmiştir.

Acar ve diğerlerinin (2004) yapmış olduğu çalışmanın sonuçlarına göre; araştırma görevlilerinin mesleki açıdan gelecek kaygıları oldukça yüksek bulunmuş ve bu durumun görev uzatmalarında ve atamalarda yaşanan problemlerden kaynaklandığı düşünülmüştür. Bu çalışmada da, araştırma görevlilerinin geleceğinin hocaların ağzından çıkan birkaç kelimeye bağlı olması, çalışmanın kavramsal kategorilerinden de biri olan onları itaat eden ve verilen her işi yapmak zorunda hisseden kişiler haline getirdiği saptanmıştır.

Araştırmanın sonuçları incelendiğinde, araştırma görevlilerinin iş tanımlarındaki muğlaklığın, araştırma görevlisi kavramıyla ilgili farklı algıların ortaya çıkmasına sebep olduğu görülmektedir. Bu nedenlerle ileriki araştırmalarda araştırma görevlilerinin iş tanımları üzerine odaklanan çalışmalar yapılması oldukça önem arz etmektedir. Bu çalışmaya sadece eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elemanları dâhil edilmiştir. Benzer bir çalışmanın farklı fakülteleri de kapsayacak biçimde ele alınarak, araştırma görevliliği kavramına ilişkin algıların değişip değişmediğinin fakültele göre incelenmesi yararlı olacaktır. Ayrıca, bu çalışma araştırma görevlisi, öğretim görevlisi, yardımcı doçent, doçent, profesör gibi öğretim elemanlarının tamamı üzerinde yürütülmüştür. Sadece araştırma görevlilerinden ya da öğretim üyelerinden toplanacak verilerle de karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu. (1981). *T.C. Resmi Gazete*, 17506, 6 Kasım 1981.
- 2914 Sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu. (1983). *T. C. Resmi Gazete*, 18190, 13 Ekim 1983.
- Acar, A., Nemutlu, E. ve Gürhan, G. (2004). Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi araştırma görevlilerinin iş memnuniyeti ve bunu etkileyen faktörler. *Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dergisi*, 24(2), 95-106.
- Akagündüz, Ü. Ö. (2012). Akademik köleler. *Aksiyon*, 891, 34-39.
http://www.aksiyon.com.tr/kapak/akademik-koleler_531397 adresinden erişildi.
- Arslan, M. M. ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Milli Eğitim*, 171, 100-108.
- Aydoğdu, E. (2008). *İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar (mecazlar) yoluyla analizi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, Türkiye.
- Aytaç, M., Aytaç, S., Fırat, Z., Bayram, N. ve Keser, A. (2001). *Akademisyenlerin çalışma yaşamı ve kariyer sorunları* (Proje No: 99/29). Uludağ Üniversitesi Araştırma Fonu İşletme Müdürlüğü.
- Baake, K. (2003). *Metaphor and knowledge: The challenges of writing science*. Albany: State University of New York Press.
- Bayar, S. A., ve Bayar, V. (2012). Akademisyen ve öğrencilerin araştırma görevliliğine ilişkin metaforik algıları. *Eğitimde Politika Analizi Dergisi*, 1(1), 26-48.
- Black, C. J. (2004). *Corpus approaches to critical metaphor analysis*. New York: Palgrave Macmillian.
- Botha, E. (2009). Why metaphor matters in education. *South African Journal of Education*, 29, 431-444.
- Brown-Wright, D., Dubick, R. ve Newman, I. (1997). Graduate assistant expectation and faculty perception: Implications form entoring and training. *Journal of College Student Development*, 38(4), 410-416.
- Cangür, Ş. (2004). *Araştırma görevlilerinin iş tatminine etki eden faktörlerin yapısal eşitlik modelleriyle belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, Türkiye.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 269-283.
- Demir, K. (1999). Ankara Üniversitesi eğitim bilimleri fakültesi araştırma görevlilerini güdüleyen özendirme araçları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 32(1), 277-293.
- Doğan, D. (2013). Yeni kurulan üniversitelerin sorunları ve çözüm önerileri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(2), 108-118.
- Döş, İ. (2010). Aday öğretmenlerin müfettişlik kavramına yönelik metafor algıları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 607-629.
- Erginer, A. (2009). *The metaphors about the European education systems used by the university students in Turkey*. II. International Congress of European Turks (ICET) kongresinde sunulmuş sözlü bildiri, Antwerp, Belçika.
- Erginer, E. ve Erginer, A. (2009). *The metaphors about the Turkish education systems used by the university students in Turkey*. II. International Congress of European Turks (ICET) kongresinde sunulmuş sözlü bildiri, Antwerp, Belçika.
- Fennel, H. A. (1996). *An exploration of principals' metaphors for leaders and power*. ERIC veritabanından erişildi (ED399626).

- Guerrero, M. ve Villamil, S. (2002). Metaphorical conceptualizations of ESL teaching and learning. *Language Teaching Research*, 6, 95-120.
- Gülınar, B. (2007). *Araştırma görevlilerinin iş tatminini sağlama aracı olarak örgütsel iletişim ve iletişim doyumu: Kamu ve özel üniversite karşılaştırması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, Türkiye.
- Inbar, D. (1996). The free educational prison: Metaphors and images. *Educational Research*, 38(1), 77-92.
- Kahraman, A. B. (2010). Lisansüstü eğitim yapmak amacıyla başka bir üniversitede görevlendirilen araştırma görevlilerinin yaşam tarzı profilleri ve problemleri (Hacettepe Üniversitesi örneği). *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 2(2), 243-257.
- Kılıç, B. (2002). *Özel ve devlet üniversitelerinde çalışan araştırma görevlilerinin iş doyum düzeylerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Knowless, M. ve Moon, R. (2006). *Introducing metaphor*. New York: Taylor & Francis Group.
- Korkut, H., Muştan, T. ve Yalçınkaya, M. (1999). Araştırma görevlilerinin sorunları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 17, 19-36.
- Kövecses, Z. (2002). *Metaphor a practical introduction*. New York: Oxford University.
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (2005). *Metaforlar hayat, anlam ve dil* (G. Y. Demir, Çev.). İstanbul: Paradigma.
- Levine, P. M. (2005). Metaphors and images of classrooms. *Kapa Delta Pi Record*, 41(4), 172-175.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Çev. Ed.). Ankara: Nobel.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Morgan, G. (1998). *Yönetim ve örgüt teorilerinde metafor* (G. Bulut, Çev.). İstanbul: Mü-Ka.
- Oğuz, A. (2009). Öğretmen adaylarına göre ortaöğretim öğretmenlerini temsil eden metaforlar. *Milli Eğitim Dergisi*, 182, 36-56.
- Oxford, R., Tomlinson, S., Barcelos, A., Harrington, C., Lavine, R., Saleh, A. ve Longhini, A. (1998). Clashing metaphors about classroom teachers: Toward a systematic typology for the language teaching field. *System*, 26, 3-50.
- ÖSYM. (2013). 2012-2013 Öğretim yılı yükseköğretim istatistikleri. <http://www.osym.gov.tr/dosya/1-69410/h/20gretimelemanlarisayozettablosu.pdf> adresinden erişildi.
- Özaslan, G. (2010). *Araştırma görevlilerinin çalışma yaşamı kalitesinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya, Türkiye.
- Özçınar, Z. ve Tuncay, N. (2009). Distance education students' "Metaphors". *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 2883-2888.
- Özdem, G. (2002). *Bir üniversite adına diğer bir üniversitede lisansüstü öğrenim gören araştırma görevlilerinin sorunları (Ankara ili örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Özkan, C. (2012). *Mersin üniversitesi tıp fakültesi hastanesi'nde araştırma görevlisi olarak çalışan doktorlarda tükenmişlik sendromunu etkileyen faktörler* (Yayımlanmamış uzmanlık tezi). Mersin Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Mersin, Türkiye.
- Palmquist, R. A. (2001). Cognitive style and users' metaphors for the web: an exploratory study. *The Journal of Academic Librarianship*, 27(1), 24-32.
- Patton, Q. M. (2001). *Qualitative research & evaluation methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Picken, D. J. (2007). *Literature, metaphor, and the foreign language learner*. New York: Palgrave Macmillan.
- Ratcliff, D. (1995). *Validity and reliability in qualitative research*. <http://qualitative-research.ratcliffs.net/Validity.pdf> adresinden erişildi.

- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının "öğretmen" kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 14(55), 459-496.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Sancak, A., Küpeli, G. ve Beyit, A. (2010). *Araştırma görevlilerinin sorunları*. Cumhuriyetimizin 100. Yılına Doğru Üniversite Vizyonumuz Sempozyumu'nda sunulmuş sözlü bildiri, Türk Eğitim-Sen, Ankara.
- Semerci, Ç. (2007). Program geliştirme kavramına ilişkin metaforlarla yeni ilköğretim programlarına farklı bir bakış. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(1), 139-154.
- Selçukoğlu, Z. (2001). *Araştırma görevlilerinde tükenmişlik düzeyi ile yalnızlık ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, Türkiye.
- Sezgin, F. (2002). *Araştırma görevlilerinin yetiştirilmesinde tez danışmanı öğretim üyelerinin yetiştiricilik rolleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Shaw, D. M., Barry, A. ve Mahlios, M. (2008). Preservice teachers' metaphors of teaching in relation to literacy beliefs. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 14(1), 35-50.
- Şahal, E. (2005). *Akademik örgütlerde örgüt kültürü ve iş tatmini arasındaki ilişki: Akdeniz Üniversitesi'nde doktora yapan araştırma görevlilerinin örgüt kültürüne ve iş tatminine yönelik algı ve kanaatleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, Türkiye.
- Teoman, A. (2003). Eğretileme: Beşinci töz. *Kitaplık*, 65, 55-58.
- Urlu, F. (2010). *İş tatmini unsurları: Sakarya Üniversitesi araştırma görevlileri örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, Türkiye.
- Yalçın, M. (2011). *İlköğretim okullarında okul müdürüne ilişkin metaforik algılar* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat, Turkey.
- Yalçın, M. ve Erginer, A. (2012). İlköğretim okullarında okul müdürüne ilişkin metaforik algılar. *Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi*, 1(2), 229-256.
- Yaya, D. (2011). *Eğitim fakültelerindeki araştırma görevlilerinin çalışma yaşamlarına ilişkin görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Yaya, D. ve Atanur Başkan, G. (2012). Opinions of research assistants working in the faculties of education regarding their workload and workload qualifications. *Contemporary Educational Researches Journal*, 2, 29-43.
- Yılmaz, F., Yılmaz, F. ve Göçen, S. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının araştırma görevlisi algısı: Metaforik bir araştırma. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12-1(23), 201-220.
- Yob, I. M. (2003). Thinking constructively with metaphors. *Studies in Philosophy and Education*, 22, 127-138.